

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА САМОДОСТАТНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ (на прикладі м. Чорноморськ Одеської області)

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук, професор, завідувач
кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Гуцул О.Г.

студент 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

В сучасних умовах розвитку України значно посилюється роль фінансів місцевого самоврядування. Виникає необхідність розширення та зміцнення фінансової бази місцевих органів влади, на які покладено виконувати свої повноваження відповідно до чинного законодавства України. Місцеві бюджети є основним джерелом, фінансовою базою органів місцевого самоврядування, активною формою акумуляції певної частини фонду фінансових ресурсів, бо саме тут концентрується більше 70% загального обсягу фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Вони є основною ланкою бюджетної системи держави, утворюючи систему фінансових відносин, що формуються між місцевими та державними бюджетними і в середині між місцевими бюджетами [4].

Питання державного і місцевого бюджетів, міжбюджетних відносин, фінансової самостійності місцевих бюджетів досліджували вітчизняні вчені економісти-фінансісти О.Д. Василюк, Л.К. Воронова, А.Є. Буряченко, С.І. Юрій, М.П. Палій і інші.

Основою формування Державного бюджету України є місцеві бюджети. Місцевий бюджет – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування [2].

Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування – є реальною основою місцевих фінансів, а отже реальними носіями відносин органів місцевого самоврядування з органами державної влади, суб'єктами господарювання і населення. Фінансові ресурси – є головною ознакою фінансової незалежності та самодостатності органів місцевого самоврядування у виконанні ними реальних владних функцій. Вони є необхідним джерелом для здійснення процесу розширеного відтворення, фінансування місцевих програм розвитку та соціального забезпечення територіальної громади [3].

Чорноморськ – це місто обласного підпорядкування Одеської області. Головним завданням соціально-економічного розвитку м. Чорноморська є збереження економічної стабільності міста і, на цій основі, зростання життєвого рівня населення. Темпи економічного зростання, що були досягнуті промисловими, транспортними, будівельними, комерційними підприємствами міста за останні роки, дають можливість для подальшого сталого розвитку всіх галузей економіки та соціальної сфери м. Чорноморська.

Таблиця 1

Структура місцевих доходів м. Чорноморськ у 2016 р.

Види доходів	Сума	Факт	Питома вага
Податкові надходження	2,7 млрд.	5,3 млрд. (197%)	45,6%
Офіційні трансферти	2,7 млрд.	33,1 млн. (1,24%)	44,9%
Неподаткові надходження	522,9 млн.	213,6 млн. (40,8%)	8,78%
Доходи від операцій з капіталом	43,9 млн.	173,6 тис. (0,395%)	0,738%
Цільові фонди	250 тис.	1,5 млн. (607%)	< 0,1%

Джерело: [5].

Як видно із таблиці 1, до бюджету м. Чорноморськ протягом 2016 року надійшло з податкових надходжень: 5,3 млрд. грн., що на 2,6 млрд. грн. більше від занланованих. З офіційних трансфертів до бюджету надійшло 33,1 млн. грн. З неподаткових надходжень: 213,6 млн. грн., що на 309,3 млн. грн. менше від поставлених показників та з цільових фондів надійшло 1,5 млн. грн., що на 1,2 млн. грн. вище від прогнозованого показника.

Прогноз доходів бюджету м. Чорноморська на 2017 рік (з урахуванням освітньої та медичної субвенцій) обраховано в сумі 596 533,0 тис. грн., у тому числі сума доходів:

- загального фонду – 574 852,0 тис. грн.
- спеціального фонду – 21 681,0 тис. грн., в т.ч. бюджет розвитку – 6 000,0 тис. грн. [1].

Таблиця 2

Структура видатків місцевих доходів м. Чорноморськ у 2016 р.

Напрямок видатків	Сума	Факт	Питома вага
Соціальний захист	1,5 млрд.	375,6 млн. (25,8%)	24,8%
Освіта	1,4 млрд.	332,2 млн. (23,8%)	23,7%
Охорона здоров'я	908,9 млн.	187,4 млн. (20,6%)	15,5
Будівництво	512,4 млн.	19 млн. (3,71%)	8,71%
Транспорт	445,3 млн.	31,1 млн. (6,99%)	7,57%
Інші послуги	350,5 млн.	1,8 млн. (0,502%)	5,96%
Видатки	222,5 млн.	44,8 млн. (20,2%)	3,78%
Державне управління	218 млн.	39,4 млн. (18,1%)	3,71%
Інше	211,1 млн.	< 1 млн. (< 0,1%)	3,59%
Культура і мистецтво	161,8млн.	30,4млн. (18,8%)	2,75%

Джерело: [5].

Аналіз таблиці 2, показує, що видатки бюджету м. Чорноморськ протягом 2016 року склали понад 5,9 млрд. грн. На соціальний захист було залучено 375,6 млн. грн., освіту: 332,2 млн. грн.; охорону здоров'я: 187,4 млн. грн., що на 721,5 млн. грн. менше від запланованих; будівництво: 19 млн.; транспорт: 31,1 млн.; культуру і мистецтво: 20,4 млн. та на державне управління було витрачено 39,4 млн. гривень, що на 178,6 млн. менше від прогнозованого показника.

Обсяг видатків бюджету міста Чорноморська на 2017 рік розраховано (без урахування соціальної субвенції з державного бюджету) у сумі 596 533,0 тис. грн., у тому числі обсяг видатків загального фонду бюджету – 456 046,2 тис. грн., та видатків спеціального фонду – 140 486,8 тис. грн. [1].

Таким чином можна зробити висновок, що для позитивних змін в існуючій системі фінансування органів місцевого самоврядування необхідно:

- забезпечити ефективне залучення та використання фінансових ресурсів;
- поліпшити механізм надання субвенцій органам місцевого самоврядування, вдосконалити процеси моніторингу і контролю їх використання;
- провести реформування структури управління комунальними активами задля підвищення ефективності їх використання;
- закріпити інструменти та важелі впливу громадськості на планування і управління фінансовими ресурсами;
- у найкоротші терміни провести все реформи по децентралізації управління в державі;
- сприяти, контролювати, реформувати та розширювати використання місцевих запозичень органами місцевого самоврядування.

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту рішення Чорноморської міської ради «Про бюджет міста Чорноморська на 2017 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cmr.gov.ua/>
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 25.05.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
3. Тимошенко О.В. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування в умовах фінансової незалежності територіальних громад / О.В. Тимошенко // Економічна наука. – 2010. – №1. – с. 72-74
4. Фурдичко Л.Є. Децентралізація: фінансова незалежність місцевих бюджетів України / Л.Є. Фурдичко // Бюджетна та податкова політика. – 2016. – Випуск 5 (115). – с. 39-42
5. Чорноморська міська рада України «Бюджет міста за 2016 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cmr.gov.ua/prozora/byudzhzet-msta/>